

FRANINA I JURINA

(Iza zastora pjevanje: " To je naša republika-svemu rodu dika....")

Dok se zastor diže pjevaju i Franina i Jurina.

JURINA : Dobro a ča će sada on va Londre?

FRANINA: To je pak njigov posal. Iman ja drugeh stvari po glave.

JURINA : Bože moj-ja samo tako pitan...Ja-da ne pozabin: rekla mi je Luce, da neki zameraju i mane i tebe, da smo prej nekoliko let bili i mi za njega, pak da smo ga zapustili.

FRANINA: Mi njega! Zapustil je on nas-i kako grdo! Komać je na Beograd prva bomba pala, on lepo šmuk va reoplan i fuk vajer-pak ki te vidi-vidi! Lahko j tako bit kralj-po moju puru!

JURINA : Oni neki-ter neki govore da je bil mlad...

FRANINA: A koliko je bilo va šume mlajeh od njega, pak kako su se tukli i kako su slavno umirali za svoju domovinu! Bil je mlad? Ma-rat je dural četire leta, ne jedno. Mogal je počekat va Lisandrije, ale kade bliže leto-dve, a onput lepo preletet more i spustit se na našu zemlju, kako su se spustili toliki naši, pak i Inglezi i Merikani i Čerčilov sin i ča ja znan koliki još! Je l tako, ale ne?

JURINA : Ma ja samo povedan ono, ča mi j Luca rekla, a ti znaš da su ženske kadagod malo-kako se ono reče-šterike.

FRANINA: I tako-namesto va šumu, on ti je lepo odletel-va Londru. I tu je lepo profruštal materini beči, i sada ga mat tuži, neka ~~3333~~ njoj da, ča gre, zač ona ima još dva principa, ki ki bi se oteli zabavljat. Je tako al ni tako?

JURINA : Tako pišu ingleski foji. Nego govore da se je oženil, pak će trebeda sada i pamet storit.

FRANINA: Pamet? A koliki je zgube baš onput, kada se ožene! Nego reci ti sada malo mane: ki j kega zapustil: mi njega, ale on nas?

JURINA : Ja bin rekal da j on nas. Pak i ta ženidba! Da ti pravo rečen-i moja Luce-kakova je da je-rekla mi j nekoliko puti, da ka vražja preša mu j bila ženit se-da ča ni mogal još koliko počekat, ter da mu ni falilo ženskeh.

FRANINA: Promisli: va oneh strahoviteh momenteh, kade črni fašisti kolju naši nebogi ljudi, pale naše sela, a Nemčini hitaju našu dečicu, kako ono va Lipe, živu v oganj-on-sred Londri piruje, i hopsasa semo i hopsasa tamo! I još će se morda i puli nas nać kakov trubasti tovar, ki će nan prigovorit, da smo mi njega zapustili, a ne on nas. Nego to ča smo do sada govorili, sve je još niš. Najstrašneje je ovo: imeli smo-ti znaš-dve šumi. Jednu velu, silnu, Titovu, i drugu jednu puno manju i i mizerneju od nekega kolonela Draže. Titovi partizani-kako i sam znaš-bili su nan najbliži, a i najdraži, da nebi za drugo nego za to ča su va njo bili i toliki naši mili Istrijani. Bili su nan dragi i za to, ča su se-nbogi- z golemi rukami hitali na nemški i na drugi neprijateljski tanki i delali mirakuli od junaštva već puti i prez puški i prez municije, lašni i žejni, goli i bosii.

JURINA : Ter je tako i bilo!

FRANINA: Celi svet njin se je čudil, celi svet ih ni mogal doprenahvalit. Nemčini su od jada na njih škripali zubi i govorili: da ni teh verofluhteh partizani, da bi njin, Nemcen, sve lišo hodilo,. A on koloneličina Draža! Namesto da i on udri na Nemčinu i na črnega fašistu, on se j sramotno spajdašil i z Nemci i s fašisti i z ustaši i za svemi vrazi paklenemi, i š nji-mi zajedno zabijal našen partizanon nož va škinu. Svem: i Slovencen i Dalmatincen i našen Istrijanom. Je l bilo tako, ale ne?

JURINA : A bilo je-bilo, da bi tako ne! Koliko su samo zla storili oni njegovii četniki tu puli nas va Istre!

FRANINA: A va Dalmacije? Va Bosne? Va Srbije? Va Like? On je za sve te strahoti znal-pak ča j storil? Je l morda onemu kolonelu Draži odbrusil, kako je zavredil? Ma baš! Pohvalil ga je nje-ga i oni njegovi pandurini. Njega, Dražu je storil jenerala, i poslal mu je škatulu dekoracijoni, da ih podeli mej sebe i oni, ki su najviše klali naše partizane. Je bilo tako ale ne? I kako da još sve to ni bilo dosti, najzada ga je zibral i za ministra od gveri. Premisli: jednega niškorigi, ki poma-že Nemca, Musolina i Pavelića-jugoslavenski kralj zibire za ministra od gveri! Sada reci malo ti mane: Smo mogli mi poš-teni domorozi poč z jednim takovem kraljem po isten pute nap-red?

JURINA : To - nikako!

FRANINA: I još mi reci: ki je kega zapustil - mi njega, ale on nas?

JURINA : Sigurno da je on nas! A sada? Ča će bit sada?

FRANINA: Sada? Ča j bilo - bilo je: barca rotta - conti fatti, kako su mornari govorili, kadebi se brod razbil. Prej jedno pe-deset let - ako se spamećuješ - mi smo Istrijani svi gjedali va Antu Starčevića, kako va jednega malega Boga, i pivali smo mu: Slava mu, slava mu! Starčeviću našem! No komać se je spajdašil z nekemi niškorigi, ki su z Nemci šurovali, mi smo mu valje obrnuli škinu i rekli: Vi, gospodin Starčević, niste više za nas, ni mi za vas. A tako su nekako odbrusili I Inglezi onemu svojmu kralju Duardu, kada se j ono bil takal za brhani one Merikanki Sinsonovice. I Duardu ni zostalo drugo, nego poslušat i poč na on školj odi Bermudi. Jel tako bilo, ale ne?

JURINA : Ma - i mane se nekako pari, da tem kraljom nekako ne puše naj-boji vetar. Talijani neće Lumberta, ni Belgijanci Leopolda, Španjoli i Portugalci su svoji kralji prej škurili - i sve tako!

FRANINA: I Poljska je bila va staro vreme kraljevina, ma pred dvajset i pet let kad je postala slobodna, ni ona ni otela čut za kra-lja. Zna ona, koliko su njoj zla storili njiji nekadajni kra-lji! Za jednega od najzadnjih se je govorilo: Kada on pije, da je cela Poljska pijama.

JURINA : I tako je i Poljska republika. A i Česka.....

FRANINA: Pametni su Cehi! Oni su zarana videli da s temi kralji ni pra-vi posal. Premisli samo, ča j bilo va Beograde, kada j tamo munjesal on kralj Milan! Ki škandali! Ke kumedije s kraljicom Natalijom! Pak one druge kumedije s Alesandrom i njigovom že-nom Mašinkom! Pravi trijatar! - A on Karol va Rumanije! Albroche trijatar! A on Kostantin va Grčkoj! Prvi put je zletel s pres-tolja sedamnajstega leta, i to sve sporadi ženi, ka je bila sestra nemačkega cesara, onega munjenega Vilima. A bila je i ona vela intrgantkinja. Dve tri leta zatem se j Kostantin o-pet spental na tron, pak se j sopet skompiril dole. Ni sin mu ni ostal dugo na prestolu. I sada su tamo vele intrigi i Bog zna ča će z onega vanka prit.

JURINA : Ja se samo čudin, kako ti sve to more va glave stat, Frani-no! Nego kako čujen - ni Bulgarska ne će više da bude kra-ljevina, a ni Albanija. Jušto san otel da te pitan: ča j z onega Albaneza, kralja Zogu i od one njigove Majerice - kako se ono vraga zvala - Jirlandica.

FRANINA: Geraldina.

JURINA : Imaš i ti pravo! Dunke ča j od teGardelini i od onega Zogu?

FRANINA: Vej si ga vrag! Ako su sve profruštali, ča su sobun zeli, si-gurno se negdere tombulaju va kakoven amerikansken kinemato-grafe. Ne - ne! Svetu je već do grla teh skandaji! Ljudi te republiku - i imaju pravo! Prezidenta se bira za tri četire leta, a more se ga spedit i prej, ako skantinuje. Kralja pak moraš trpet kako i muhu, ke se nikako ne moreš oslobodit. I kada umre, moraš se klanjat njegovemu sinu i onput, ako je ta njegov sin najveći tovar na svete.

JURINA : **Neboto da imaš i ti pravo.**

FRANINA: To se zna da imam pravo! Ča bi è na jedmo rečeno - bilo da-
naska od Rusije, da je ostala onako gnjila, kakova je bila,
dokle su va njoj mahnitali oni carski pojedži, nišćeti i
pokvarenjaki, a va Palace va petrograde intrigirale one ne-
ke ter neke nemške principes, pale štrologi, ke su cesara
slabića vrtele, kako su god otele! To ti je ona prokjeta
kamarila, od ke su nebog i narodi odvavek najveć trpeli.

JURINA : **Počekaj malo, Frane, i ne preši! Ti vavek prideš z nekemi
štrambemi besedami, keh ja ne razumen. Rekal si, da je puno
kriva ona neka - kako se ono zove - kamamila ----**

FRANINA: Ma ne - kamamila. Kamarila - kamarila - - - -

JURINA : **Dobro - neka bude po tvoju. Dunke - ta kara - karamila, kara-
mela - - - ča mi ga je to?**

FRANINA: To su ti sve neki lustrišini, ki se vavek vrte okole kralji
i cesari. Neke vele beštije, oberjenerali i njihove ženi,
pak toliki drugi kurtizani i dami de Corte i njihovi frajari,
i drugi favoriti - jedna furda svakakoveh intriganti, špe-
kulanti, lastivci i šporkačoni, ki vrte kralja kako pulcine-
lu, i delaju ča je njih volja na velu škodu celega naroda. A
sva ta blatna kumediya košta stotin i stotin milijuni na le-
to, a sve to mora plaćat siromašni narod. Je to pametno?

JURINA : **Baš pametno! Ja pak mislin da nekada ni bilo va Beče tako?**

FRANINA: Ča ni bilo! Ča ni bilo! Ma kade ti je pamet - Jurino! Pusti-
mo ča se sve poveda od Marije Terezice i od drugeh,
ki su za njun živeli, spomenimo samo Rudolfa. Ti znaš, kako
j finil z onun nekun frajaricun, a se spamećuješ, kada su
leta osamdeset i petega on i Štefanija prišli semo va Opatiju
i kako su jè najedanput promenili celi program one fešti?

JURINA : **Dragi ti - ja se ne spamećujen ni ča san čera jil za obed,
pak ćeš da znan, ča j bilo tamo pred šezdeset let! Pak ča j
to bilo?**

FRANINA: Ča j bilo? Barufa! Rudolfo je nju nagnjocal do svetega ulja,
a ona je njega svega zgrebla. Pa to njim ni bil prvi put. On
je imel vruga i pol frajaric, a ona jeloža - - - Pak i dru-
gi od familije nisu bili bolji. E, moj sinko, kad bi neki
ter neki opatijski zidi znali govorit - ka pasja muzika bi
prišla vanka! On Ludvik Viktor - pak oni drugi principi i
principesi. Pak i sam Franc Jožef - - -

JURINA : **Ča i on?**

FRANINA: Već je bil star a imel je frajaricu, neku kumedijantu od
trijatra - neku - Šratt. Stari cesar prihajal je k njoj po
noće - skriveć. Kada bi zazvonil na vratah, stari bi portuner
otprl, ali ni smel pogledat vajer, nego na tle, tako da on
ni znal, ki to prihaja v noći njegovoj gospodarice. Jednu
večer je sa sven ten malo pošpijal, i kada j videl, da je ono
Franc Jožef, pal je na kolena i počel je pivat Gott erhalte!
to će reć - Bože živi....

JURINA : **Ala ma si spašan, Franiño!**

FRANINA: No sad vidiš: On stari cesar - on portuner na koleneh, ono
Bože živi - i ona kumedijanta - to ti je - Monarhija.

JURINA : **Vrag zel i te tuje besedi. Ča j pak ta - mornar - mornar - - -**

FRANINA: MO - NAR - HI - JA

JURINA : **Mor - nar, mor - ej s vragu! Ja to ne moren zgovorit.**

FRANINA: Mala škoda, ako moreš al ne moreš - ter ti ionako neće već
rabit. Sada je republika - i neka živi republika!

(Odlaze pjevajući: Republika- - -).